

Lausunto

05.04.2022

VVTDno-2022-225

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

Tässä lausunnossa yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää huomioita muutosehdotuksista lakiin kotoutumisen edistämisestä.

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

-

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 6)

On luontevaa, että kustannusten korvaaminen jaetaan niin, että myös hyvinvointialue voi saada korvauksia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksista. On kuitenkin myös tärkeää, että kunnille jää aito mahdollisuus saada rahoitusta järjestämilleen palveluille, sillä myös tulevaisuudessa kunnilla on keskeinen vastuu mm. koulutuspalvelujen järjestämisestä.

Kotoutumislain mukaisen kustannusten korvaamisen keskeinen ongelma on, että siinä asetetaan velvoitteita kunnille ja TE-hallinnolle ohjauksen ja neuvonnan järjestämisestä (6-7 §), mutta tästä ei muiden kuin kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden osalta ole luotu mitään pysyvää rahoitusmallia. Myös muut kuin kansainvälistä suojelua saavat henkilöt tarvitsevat oikea-aikaista ja paikkansa pitävää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Tähän on kiinnitettävä huomioita erityisesti kun työvoiman maahanmuuton lisääntymiselle on tarvetta ja odotuksia. Tällä hetkellä myös alkukartoituksen järjestäminen ja kustannusten korvaaminen on kohdistettu työttömille ja toimeentulosaaville (KotoutumisL 9 §).

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

Esityksen mukaan perheryhmäkotien perustaminen ja hallinnointi siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Tämä muutos on kannatettava. Kotoutumislain kokonaisuudistuksessa tulee kuitenkin varmistaa, että ilman huoltajaa olevien alaikäisten kotoutuminen saadaan kokonaisuudessaan osaksi sosiaalihuoltoa, jotta lapsen etu toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla hyvinvointialueiden ja kuntien tarjoamassa palvelukokonaisuudessa. Muutoksessa tulee huomioida alaikäisten vastaanottoon ja kotoutumiseen liittyvä erityisyys ja erot suhteessa lastensuojeluun. Ilman huoltajaa olevat lapset eivät aina ole lastensuojelun tarpeessa. Heillä saattaa kuitenkin olla erityisiä tuen tarpeita, joihin tulee voida vastata hyvinvointialueilla ja kunnissa, yhteistyönä. STM:n ja THL:n kehittämistoiminnassa ja informaatio-ohjauksessa tulee nykyistä vahvemmin huomioida näiden lasten tilanne.

Esityksessä jää jonkin verran epäselväksi, miten kuntaan osoittamisen järjestelmä ja perheryhmäkodin perustamista koskevat sopimusjärjestelyt sovitetaan yhteen. On tärkeää, että sijoituskunnan koulutus- ja vapaa-ajan palvelut sitoutetaan alusta lähtien perheryhmäkodin toimintojen kanssa, sillä vain näin voidaan ilman huoltajaa tulleelle pakolaislapselle rakentaa turvallinen lapsuus ja nuoruus. Tähän sisältyvät myös jälkihuollon toimenpiteet, joita on luontevaa kehittää yhteistyössä lastensuojelulain mukaisten jälkihuollon toimenpiteiden kanssa.

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

Mahdollisuus saada tietoa ja neuvontaa suomalaisesta yhteiskunnasta on perustavanlaatuinen kysymys kaikille maahanmuuttajille, ml. työperusteisten maahanmuuttajien hyvälle kotoutumiselle. Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta on ollut hanketoiminnan varassa jo noin vuodesta 2006 lähtien, ja välillä myös ministeriön rahoituksella. Kotoutumislain uudistuksessa on rakennettava pysyvä neuvonta- ja ohjausjärjestelmä, mikäli Suomi haluaa uskottavalla tavalla luoda puitteet laajemmalle työperusteiselle maahanmuutolle. Neuvonnan saatavuus myös isojen asutuskeskusten ulkopuolella tulee varmistaa, sillä esimerkiksi alkutuotannossa, teollisuudessa ja rakennusalalla on huomattava määrä työperusteisia muuttajia. Tämä on kysymys, johon tulee löytää ratkaisuja tulevassa kotoutumislain laajemmassa uudistuksessa. Ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi

on erittäin tärkeää, että luodaan riittävän kattava ohjaus- ja neuvontajärjestelmä. Tämä edellyttää resursointia, mutta ei valtiontalouden näkökulmasta kestävämpiä määrärahoja: esimerkiksi 10 miljoonan euron vuosittainen määräraha kattaisi 150-200 neuvojan/asiantuntijan palkkamenot.

Viranomaisten tarjoama neuvonta on välttämätöntä myös esimerkiksi lapsiperheille, joissa vanhemmat tulevat työhön Suomeen, ja jossa kunnalla on suuri vastuu perhepalveluiden tarjoamisesta. Myös työperusteisten maahanmuuttajien lapsille varhaiskasvatusta ja perusopetusta on tarjottava pian maahanmuuton jälkeen. Perusopetus on lapsen perustavanlaatuinen oikeus, joka tulee turvata kaikille Suomeen muuttaville lapsille. Hyvät neuvontapalvelut tarjoavat mahdollisuuden kunnille ja hyvinvointialueille rakentaa yhteys muuttajiin.

Stenman Kristina
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto